

Ulse

Ulse ligger i midten af kommunen, lidt over 3 km fra Haslev og 4 km fra Rønnede. I landsbyen er der cirka 19 husstande. Ulse ligger lige vest for Sydmotorvejen, hvor der bl.a. er tilkørselsmuligheder mod syd.

Byen i landskabet

Ulse ligger i et naturskønt område, hvor der både nord og syd for byen findes store søer, som hører under Bregentved Gods og Gisselfeld Kloster. Ulse ligger højt i landskabet, og terrænet falder både nord, syd og øst for byen. Området er præget af intensivt landbrug og kun få skove, så set fra Ulses høje placering, fremstår landskabet meget åbent. Da Ulse ligger højt, er især kirken synlig over længere afstande. Særligt mod syd, opretholdes kirkens dominans i landskabet.

Byens opbygning og udformning

Ulse er oprindeligt grundlagt omkring kirken. Kirken blev opført i 1200-tallet, mens landsbyen første gang er omtalt i 1370. En sandsynlig årsag til kirkens nøjagtige placering, er delvis den høje beliggenhed, som gør den synlig over store afstande og delvis for at sikre at kirken kunne nås af alle sognebørn i både Nielstrup og Olstrup. Ud over kirken, har landsbyen også haft en skole, opført i 1899 og et forsamlingshus opført i 1904. I slutningen af 1800-tallet blev enkelte huse opført i landsbyen, men størstedelen af byens huse er først opført i løbet af 1900-tallet. Siden midten af 1900-tallet er der dog kun opført enkelte huse, senest i 2011, hvor huset erstattede den nu nedrevne Ulsegård af kalksten, som næsten omgav kirken.

Ulse voksede først med enkelte huse ud mod vejen, med kirken som udgangspunkt. I starten af 1900-tallet blev fire huse påført øst for landsbyen, men disse boliger har oprindeligt tilhørt Olstrup landsby. Endeligt er der opført tre huse langs Ulsevej mod syd, men generelt har byens udvikling stået stille i mange år.

Landsbyen blev udskiftet i 1795, men disse spor er dog næsten fuldstændig forsvundet.

Ulse består af boliger, der er beliggende med stor indbyrdes afstand. Landsbyen kommer derfor til at fremstå en anelse fragmenteret. Landsbyen er opdelt i to dele, som ikke er fysisk sammenhængende, men landsbyen kan som udgangspunkt inddeles i tre forskellige dele.

I den østlige del af landsbyen ligger en række på fire boliger, som er uden tilknytning til den øvrige del af landsbyen. Oprindeligt tilhørte disse boliger Olstrup Landsby, men ved anlæggelsen af Sydmotorvejen, blev disse adskilt og blev efterfølgende underlagt Ulse. Der er dog ikke nogen fysisk sammenhæng mellem disse og Ulse.

Billede 1: Udsigten til Ulse Kirke set fra Ny Ulsevej.

Den vestlige del af landsbyen er præget af flere markante bygninger og det er primært denne del af landsbyen, som indeholder de historiske karaktertræk. Boligen med to gavlkviste og store vinduespartier, som ligger overfor kirken, har tidligere været landsbyskole, men fungerer i dag som præstebolig. Umiddelbart ved siden af præsteboligen ligger landsbyens forsamlingshus, opført ca. samtidig med den daværende skole. Kirken, skolen og forsamlingshuset, vidner om en tid, hvor Ulse havde en stor betydning for det agrare opland omkring Ulse, Olstrup og Nielstrup. Ulse har altså, på trods af et beskedent indbyggertal, været en vigtig by i lokalsamfundet.

Den øvrige del af Ulse er primært bebygget på den ene side af vejen, og på den modsatte side er der tilstødende marker. Dette understreger fornemmelsen af, at byen fremstår en anelse usammenhængende og meget åben. Denne fornemmelse bliver yderligere underbygget af, at der ikke er udpræget høj vegetation i form af mange træer og krat. Dette sikrer indsyn til kirken, men skaber derudover et stort og overskueligt landsbyrum.

Navn

Ulse blev for første gang omtalt i 1370 som Vghlæsæ, og i 1423 som Wlsjø. Først i 1795 blev landsbyen betegnet Ulse, som vi kender den i dag.

Bebyggelserne i Ulse

Alle de nuværende boliger i landsbyen, på nær fem, er opført i starten af 1900-tallet. Herefter er udviklingen gået i stå, og først i midten af 1960'erne er byen vokset med yderligere fire boliger. Senest er opført et træhus 2011, som er beliggende hvor Ulsegård tidligere har ligget. Husene er hver især meget tidstypiske. De tidlige huse fra starten af 1900-tallet, er opført som "bedre byggeskik" huse, som var typiske i perioden 1915-1940. Husene er udført i rød, blank mur af tegl, tag i halvvalm eller saddeltag belagt med røde eller sorte tegl, skifer eller tagpap. Husene fra 1960'erne er typehuse og er opført i 1 plan, (ofte) med facader i gule mursten og saddeltag belagt med sorte eternitplader. Sidst tilkomne hus er udført som træhus i 1½ plan med saddeltag belagt med røde tegl.

Ulse kirke er oprindeligt fra 1200. De dele af kirken, som er opført i kalk, stammer med stor sandsynlighed fra Faxe Kalkbrud. Kirken blev restaureret i forbindelse med en grundig ombygning i 1866, hvor der blandt andet blev indbygget nye hvælvinger og opført et nyt og større våbenhus. Kirken er velholdt, omkranset af en lav stenmur og hvidkalket.

Funktioner og aktiviteter

Trods Ulses begrænsede indbyggertal, har byen både en tennisklub (med baner lige uden for byen) og et forsamlingshus. Byen har også tidligere haft en skole som nu er nedlagt og fungerer som præstegård, idet den oprindelige præstegård er solgt fra.

Al service og detailhandel findes i Rønnede og Haslev.

Byens grønne elementer

De lave beplantninger og store åbne vidder, skaber en fin sammenhæng mellem by og land. Samtidig fremhæves Ulse Kirkes markante placering.

Særlige værdier og sårbarheder

Ulse er i dag én af kommunens mindste landsbyer, selvom den tidligere har haft stor betydning for lokalsamfundet. Tidstypiske byggerier fra andelstiden, herunder den gamle skole og forsamlingshus, ligger fint side om side, og kun få, hvis nogen, bygningsmæssige ændringer er foretaget. Landsbyen har derfor stor kulturhistorisk betydning, og de bygningsmæssige støttepunkter i denne fortælling er vigtige at bevare.

Udstykning af nye grunde, både inde i byen og i dens udkant, kan derfor være medvirkende til at ændre byens karakter.

Kirkens markante placering i byens udkant understreges særligt at de åbne marker som omgiver den. På grund af Exnerfredningen er beplantning og andre høje konstruktioner i dens nærmeste omgivelser ikke tilladt, og indsyn til kirken er derfor sikret fremadrettet.

Anbefalinger

Ulse fremstår på visse områder som en lidt usammenhængende landsby, der samtidigt indeholder en række af områdets afgørende kulturhistoriske bygninger. For at skabe mere sammenhæng i byen, og samtidig ikke åbne op for en udvikling i byen, som denne ikke kan holde til, anbefales en ændret afgrænsning af byen.

Billede 2: Ulse forsamlingshus set fra Ulsevej.

Man bør dog kraftigt overveje om Ulse til trods af sin størrelse, bør udpeges som kulturmiljø, og om bør udarbejdes en bevarende lokalplan for byen.

Der bør fortsat være mulighed for at etablere liberale erhverv i eksisterende bygninger, men for at bevare Ulses åbne landlige indtryk, skal udendørs oplag begrænses til det absolut nødvendige. Mange bygninger i Ulse har bevaret de oprindelige arkitektoniske træk, med hvilke de blev opført. Fremtidige istandsættelser bør derfor ske med respekt for den enkelte ejendom.

Ulse er, som tidligere beskrevet, ikke nogen stor landsby og tæller kun 19 husholdninger. Den ældste del af landsbyen er den vestlige del, hvor både kirken, forsamlingshuset og præstegården ligger. I den østlige ende ligger der fire beboelser uden tilknytning til den øvrige del af landsbyen. Ulse betragtes derfor som en geografisk og oplevelsesmæssig usammenhængende by.

Ulse er i dag en meget aktiv landsby, og dette bør understøttes mest muligt.

Det anbefales at Ulse afgrænsning i Faxe Kommuneplan 2009 ændres i Faxe Kommuneplan 2013.